

چرا ملی شدن صنعت نفت؟

۱. مطالب این ویژه برای ۲۹ اسفند سال گذشته تدارک دیده شده بود. منتها به دلایل فنی امکان آن پیدا نشد تا این مجموعه مطالب در اختیار شما قرار بگیرد. نمی دانیم که آیا اکنون که کمتر از یک ماه از این روز تاریخی گذشته طراوت و تازگی این مطالب از بین رفته یا نه، اما چیزی که واضح است این است که خواندن این مطالب اصلا خالی از لطف نیست.
۲. در این ویژه با دو مصاحبه و چند تا مطلب تحلیلی قصد بررسی موضوع ملی شدن صنعت نفت را داریم.
۳. ناگفته پیداست که مطالب این ویژه صرفا نظر نویسندگان آنهاست و نه نظر روزنامه.

روز شمار وقایع ملی شدن صنعت نفت مجلس سنا در جلسه‌ی امروز خود (۲۹ اسفند) رای ملی شدن صنعت نفت را تایید کرد

بی شک وقوع هر رویدادی در جامعه بسیار وابسته است به شرایطی که جامعه در آن به سر می برد. از این روست که روز شمارها و تاریخ نگاری ها ارزش می یابند. هم از این رو بد نیست که به بازخوانی اتفاقات روزهایی بپردازیم که نطفه آن اتفاق بزرگ را در بطن خود داشت.

بهمن ماه

۳. قانون جدید حکومت نظامی در مجلس تصویب شد. به موجب این قانون اعلام حکومت نظامی در هر نقطه‌ی ایران بایستی با تصویب مجلسین باشد.
۵. حسین مکی، مظفر بقایی، صالح حائری زاده، نریمان و آزاد، دولت را به علت عدم امنیت قضایی استیضاح کردند. در همان روز دولت به استیضاح پاسخ داد و از ۱۰۳ نفر عده حاضر ۹۱ نفر به دولت رای اعتماد دادند.
۶. میتینگ بزرگی بر حسب دعوت آیت... کاشانی در مسجد شاه از طرف بازرگانان و اصناف برپا شد. در این گردهم آیی مردم خواستار ملی شدن صنعت نفت شدند.
۱۵. دکتر شمس الدین جزایری وزیر فرهنگ بر اثر اعتراض به نطق وزیر دارایی پیرامون نفت از کار کناره گرفت.

اسفند ماه

۱۲. میتینگ عظیمی از طرف جمعیت فدائیان اسلام در مسجد شاه برپا شد. در این میتینگ علیه مظالم شرکت نفت

قتل رزم آرا را واجب دانسته و خلیل طهماسبی رامنچی ملت ایران معرفی کرد.

۱۷. بعد از ظهر امروز میتینگ بزرگی در میدان بهارستان به مناسبت قتل رزم آرا برپا شد. در این اجتماع حسین مکی و دکتر بقایی ضمن ایراد سخنانی کشتن رزم آرا را به ملت ایران تبریک گفتند. در همین اجتماع اعلامیه‌ی سید مجتبی نواب صفوی رهبر فدائیان اسلام تحت عنوان (ای پسر پهلوی) منتشر شد و در آن اخطار شده بود که اگر حضرت خلیل طهماسبی آزاد نشود عده زیادی از رجال دچار سرنوشت رزم آرا خواهند شد.

۱۸. مجلس شورای ملی به نخست وزیر حسین علاء ابراز تمایل نمود.

۱۸. جمعیت کثیری از جبهه‌ی ملی، حزب ایران، مجمع مسلمائیان مجاهد، حزب استقلال، کمیته‌ی جوانان و گروهی از بازرگانان و اصناف در میدان بهارستان تجمع نموده و تظاهرات دامنه داری برای ملی شدن صنعت نفت به عمل آوردند.

ایران و انگلیس و لزوم ملی شدن صنعت نفت بیانات و تظاهرات هیجان انگیزی به عمل آمد و رزم آرا به شدت مورد انتقاد قرار گرفت.

۱۶. قبل از ظهر امروز سپهبد رزم آرا نخست وزیر در مسجد شاه به قتل رسید. نخست وزیر که در معیت اسدا... علم وزیر کار برای شرکت در مجلس ختم آیت... فیض در مسجد شاه حضور یافته بود در حیات مسجد توسط خلیل طهماسبی به ضرب سه گلوله کشته شد. طهماسبی عضو جمعیت فدائیان اسلام بود و در اولین بازجویی به قتل اعتراف کرد و گفت چون رزم آرا خائن بود او را کشتیم. جسد نخست وزیر فوراً به بیمارستان سینا حمل گردید.

۱۶. دولت به مناسبت قتل رزم آرا اعلامیه داد و مطبوعات فوق العاده انتشار دادند.

۱۷. کمیسیون خاص نفت، ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد.

۱۷. آیت... کاشانی طی یک مصاحبه با خبرنگاران خارجی

۲۱. مجلس سنا به حسین علاء ابراز تمایل کرد.

۲۲. سفارت انگلیس طی یادداشتی نسبت به ملی شدن صنعت نفت در کمیسیون خاص نفت اعتراض نمود و تقاضا کرد همجواری ایجاد می کند دولت ایران قرار داد نفت را فسخ نکند.

۲۴. در جلسه‌ی علنی امروز مجلس شورای ملی طرح ملی شدن صنعت نفت به اتفاق آرا به تصویب رسید. از طرف تماشاچیان تظاهرات بسیار شدید و دامنه دار انجام گرفت و پس از تعطیلی مجلس، سر و صورت نمایندگان توسط مردم غرق در بوسه شد.

۲۴. به مناسبت تصویب ملی شدن نفت مردم در تهران و شهرستان ها به چراغانی پرداخته و تظاهرات زیادی از خود بروز دادند.

۲۹. مجلس سنا در جلسه‌ی امروز خود رای مجلس شورای ملی را در مورد ملی شدن صنعت نفت تایید کرد. شاه در همان روز قانون را امضا کرد.

۲۹. طبق تصمیم هیات وزیران مدت دو ماه حکومت نظامی در تهران و حومه برقرار شد.

۲۹. طرح جمع آوری اسکناس های پانصدو هزار ریالی ظرف سه ماه تصویب شد.

* از کتاب روز شمار تاریخ ایران «از مشروطه تا انقلاب اسلامی» جلد اول نوشته‌ی باقر عاقلی